

**INFORMACIÓN BÁSICA SOBRE A PROGRAMACIÓN DE VALORES ÉTICOS DE**  
**3º ESO**

<b>BLOQUE 4. A xustiza e a política</b>
B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH.
B4.2. O Estado de dereito.
B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.
B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.
B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia.
B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.
B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.
B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.
B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH.
B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española.
B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.
B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.
B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH.
B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.

<b>BLOQUE 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos</b>
B5.1. Relación entre ética e dereito.
B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade.
B5.3. Xustificación das normas xurídicas.
B5.4. Convencionalismo dos sofistas
B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke.
B5.6. Iuspositivismo de Kelsen.
B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.
B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.
B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.
B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.

<b>BLOQUE 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía</b>
--------------------------------------------------------------------------------

B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos.
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------

**Aclaracións sobre a temporalización, o grao mínimo de consecución para superar a materia, as competencias clave e os procedementos e instrumentos de avaliación.**

### **Calendario escolar**

#### **1. Período Lectivo**

*Primeiro trimestre: do 16 de setembro ao 20 de decembro*

*Segundo trimestre: do 8 de xaneiro ao 3 de abril*

*Terceiro trimestre: do 14 de abril ao 30 de xuño*

#### **2. Interrupción das actividades lectivas:**

*Nadal: do 23 de decembro de 2009 ao 7 de xaneiro de 2019*

*Entroido: días 24, 25 e 26 de febreiro de 2019*

*Semana santa: do 6 ao 13 de abril de 2019*

#### **3. Datás de avaliación.**

Primeira avaliación: 9, 10 e 11 de decembro

Segunda avaliación: 16, 17 e 18 de marzo

Terceira avaliación: 22, 23 e 24 de xuño

### **Valores Éticos: 1 sesións semanal**

	<b>1º Aval</b>	<b>2º Aval</b>	<b>3º Aval</b>
<b>setembro</b>	<b>2</b>		
<b>outubro</b>	<b>5</b>		
<b>novembro</b>	<b>4</b>		
<b>decembro</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	

<b>xaneiro</b>	<b>4</b>		
<b>febreiro</b>	<b>3</b>		
<b>marzo</b>	<b>2</b>		<b>2</b>
	<b>abril</b>		<b>4</b>
	<b>maio</b>		<b>4</b>
	<b>xuño</b>		<b>2</b>
<b>Total sesións/período:</b>	<b>13</b>	<b>10</b>	<b>12</b>
<b>Total sesións/curso:</b>	<b>35</b>		

### **Resumo da temporalización:**

De acordo coa Orde do calendario escolar para o presente curso, o número calculado de sesións semanais para as materias dunha hora lectiva é de **35** sesións, o que supón entre 10 e 13 sesións por trimestre. No DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, so figuran no currículo da materia "Valores Éticos" en 3º ESO (pp. 26785-26793), o Bloques 4 (**A xustiza e a política**), o Bloque 5 (**Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos**) e o Bloque 6 (**Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía**). O número de estándares de aprendizaxe é de 33, pero o último dos Bloques solo consta de 3 estándares. Como temos indicado xa na materia Valores Éticos nos outros cursos, semella improcedente distribuír un estándar por sesión na medida en que non todos os estándares teñen a mesma relevancia para a formación do alumnado nin a mesma complexidade cara o logro. Isto recomenda agrupalos priorizando o máis inclusivos e os de carácter procedimental e traballalos de xeito transversal mediante unha metodoloxía de aprendizaxe por tarefas. A concreción dos estándares que se van traballar en cada tarefa figurarán na programación de aula. Inicialmente concebiuse unha tarefa para cada trimestre en relación a cada bloque temático. Sendo o terceiro o que ten un menor número de estándares, incluíranse na tarefa os estándares dos bloques anteriores. O produto final de cada tarefa virá determinado polos intereses do alumnado.

De modo que a temporalización quedará como sigue:

### **Primeiro trimestre: A xustiza e a Política**

**Segundo trimestre: Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos.**

**Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía (en relación cos estándares traballados nos bloques anteriores).**

Para **fixar os procedementos e instrumentos de avaliación** teranse en conta as **competencias ligadas** a cada estándar de aprendizaxe ou a **cada grupo de estándares**. Temos que reparar en que **as competencias non poden ser observadas directamente** e só a través do desempeño podemos inferir se un alumno as ten adquirido, por iso se fai **necesario dispoñer de diferentes procedementos e instrumentos de avaliación para as distintas actividades que integran a tarefa**. Ademais avaliar distintas formas de aprender, require tamén aplicar distintas formas de avaliar e unha **ampla variedade de instrumentos**. A **elección** dos procedementos está **en relación co carácter da competencia** que se vai avaliar, ao **contexto** (o número de alumnado do que estea composto o grupo-clase, a diversidade nesa composición, a actitude ante o proceso de aprendizaxe, etc.) e aos **medios dispoñibles**, entre outros factores. A este respecto é necesario sinalar a falta de postos informáticos para cada alumna ou alumno debido a alta ocupación das dúas aulas de informática do centro, co cal, o tratamento da competencia dixital terá que sustanciarse na casa (no caso de que o alumnado teña posibilidades), nos recreos na biblioteca (facéndolles perder o seu rato de lecer) ou por aprendizaxe vicario ó ver ó profesorado manexar as distintas ferramentas TIC, sempre que a rede do centro o permita, no que se refire a internet.

Poderían enumerarse un sen fin de instrumentos, pero so se darán indicacións moi xerais acerca dos instrumentos máis comúns a todos os contextos nos que se aplica a avaliación por competencias. Utilizaranse os procedementos e instrumentos de avaliación que se consideren apropiados para cada estándar ou grupo de estándares, tomando como orientativos os exemplos deles que, para maior claridade, se ofrecen nas seguintes táboas. Consideramos que o importante é o resultado final e non tanto prefixar dun xeito ríxido con que instrumento se va avaliar cada concepto ou contido, xa que o devir da dinámica da clase (que non se pode prever, obviamente, nunha programación xeral) con toda a súa variedade e diversidade lle indicará mellor ó profesorado que resulta máis motivador para o alumnado no proceso de ensino-aprendizaxe (algo que expresamente é mencionado na LOMCE).

## **Criterios de avaliación para a materia de Valores Éticos. 3º ESO.**

### **Avaliación**

O Departamento de Filosofía asume que a avaliación debe ser continua, de modo que para avaliar con acierto é preciso comprobar los progresos do alumnado non so ao final do proceso, senón dende o comezo e ao longo do mesmo, para ter en conta a traxectoria individual e os distintos ritmos de aprendizaxe dos alumnos e alumnas. Deste modo a avaliación realízase dende o principio da acción educadora, non é algo que xurde ao final do proceso para comprobar unos resultados. A avaliación continua inclúe a avaliación de diagnóstico (inicial), formativa e sumativa. Permite incluír as modificacións necesarias na programación para facilitar a aprendizaxe dos educandos, manexar as diferenzas entre o alumnado na aula e por tanto tanto tamén se entende como unha práctica inclusiva. De modo que non pode centrarse na etapa final da aprendizaxe nin se concibe para aprobar, senón para aprender. Deste modo, o profesorado propón diversas actividades ao longo do curso, de carácter avaliabile, de acordo cos criterios anteriormente expostos. A cualificación final responderá ao conxunto do traballo realizado polo alumno ou alumna duante o curso e quedará reflectida na cualificación de xuño despois de realizar a media das cualificacións obtidas nas distintas avaliacións, ou no seu caso das recuperacións, efectuadas. A cualificación de cada avaliación resultará do traballo realizada na aula, as probas, traballos ou actividades realizadas en cada período, de acordo cos criterios que se sinalan a continuación:

### **Avaliación do de aprendizaxe do alumnado**

Os bloques suman en total  $18 + 12 + 3 = 33$  estándares. Como se pode observar, practicamente a metade dos estándares de aprendizaxe atópanse no bloque 1, e so tres no Bloque 3. Porén, como xa se indicou, na tarefa correspondente ao último dos bloques, incorporaranse estándares dos bloques anteriores, de modo que cada unha das atrefas terán un peso semellante na avaliación final.

Como se pode observar na programación a temporalización non se detalla para cada estándar senón para cada grupo de estándares pertencentes ós grupos sinalados na columna de "contidos" e "criterios de avaliación". Isto é así porque segundo o que consideramos os requerimentos da propia materia para que sexa comprensible para o alumnado deste nivel é necesario abordar ós problemas fuxindo tanto da fragmentación como do tratamento tipo "pilulas" densificadas de coñecemento (que terminan resultando incomprensibles precisamente pola densidade) todo o que permita o currículo. Polo tanto seguindo, en certa forma, a lóxica da columna de "criterios de avaliación" e de "contidos", abordaremos os estándares de aprendizaxe en tarefas integradas, unha por cada bloque temático e trimestre, sempre en relación cos intereses

**A cualificación final será resultado da media aritmética das cualificacións obtidas en cada unha das tres avaliacións, nas que se traballará cada un dos tres bloques temáticos:**

<b>Bloque 4. A xustiza e a política</b>	
<b>Estándares de aprendizaxe / 18</b> De VEB4.1.1. a - VEB4.7.2.	<b>Temporalización</b> <b>13 sesións.</b> <b>Primeira avaliación</b>
<b>Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos</b>	
<b>Estándares de aprendizaxe / 12</b> De VEB5.1.1. a - VEB5.3.3.	<b>Temporalización</b> <b>10 sesións</b> <b>Segunda avaliación</b>
<b>Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía</b>	
<b>Estándares de aprendizaxe / 3</b> De VEB6.1.1. a VEB6.1.3.	<b>Temporalización</b> <b>12 sesións</b> <b>Terceira avaliación</b>

A nota final de cada bloque xurdirá de diferentes tipos de actividades que permitirán avaliar os diferentes estándares. Para iso emoregaranse fundamentalmente:

**Observación das actividades desenvolvidas na aula (XI).** Estas observacións serán rexistradas no caderno da profesora e suporán un **30% da cualificación global.**

**Portafolio,** no que se incluírán as distintas propostas de traballo referidas a diferentes estándares, previamente avaliadas con diferentes propostas de traballo. Suporán un **70% da cualificación global.** Para a cualificación do portafolio atenderase a dous criterios: ata o **20% o aspecto formal** segundo a rúbrica e un **50% a media das cualificacións relativas dos exercizos actividades e tarefas** incluídas no portafolio

Aqueles alumnados que a) non entreguen o portafolio no prazo indicado; b) que non inclúa alomenos dous terzos das actividades propostas ou c) que a cualificación do portafolio sexa inferior a 3, **deberán realizar unha proba escrita** para avaliar os estándares traballados durante o período con un instrumento diferente. A cualificación da proba será dun máximo de 7 puntos, xa que non se pode avaliar mediante unha proba a participación na aula.

Cualificación global: 100%		(ata 7 puntos) So para o alumnado que non presenta as actividades
Traballo de aula	Actividades	Probas

Instrumento: Escala de valores	Instrumento: portafolio (70% da cualificación) ou conxunto de actividades realizadas		Instrumento: Proba escrita acerca dos estándares traballados durante o período.
30% (ata 3 puntos)	Aspecto formal Instrumento: rúbrica ata 20%	Media dos exercicios, actividades e tarefas incluídas no portafolio (distintos instrumentos) ata 50%	So para o alumnado que non presenta o portafolio

A avaliación continua non está en contradición co requisito obrigatorio de **acadar unha cualificación igual ou superior a 5 nas tres avaliacións**. No caso de non acadar os mínimos para a promoción, realizaranse **recuperacións dos estándares** referidos a cada bloque temático mediante **probos** deseñadas a tal efecto que contemplará nas cos estándares dos distintos bloques traballados ao longo do período. No caso de non recuperar algunha avaliación podera facerse unha nova proba antes da avaliación final. De no aprobar este examen o alumno ou alumna deberá presentarse á proba extraordinaria de setembro.. Na convocatoria oficial de setembro o alumnado realizará **un exame único e global** e a cualificación obtida será a propia da convocatoria.

O alumnado ten a obriga de levar cada día a clase o portafolio coa totalidade das actividades propostas realizadas, corrixis (mesmo autocorrixis) e debidamente arquivadas. O portafolio poderá ser solicitado en calquera momento pola profesora para a súa cualificación.

### **Procedementos e instrumentos de avaliación:**

Segundo proceda para cada estándar de aprendizaxe e dependendo do tempo de que se dispoña e da dinámica e composición diversa de cada de cada clase utilizaranse diferentes procedementos e instrumentos de avaliación para obter as cualificacións de cada un dos exercicios actividades ou tarefas. En calquera caso, os dous instrumentos fundamentais dos que dependerá a cualificación son, como quedou





